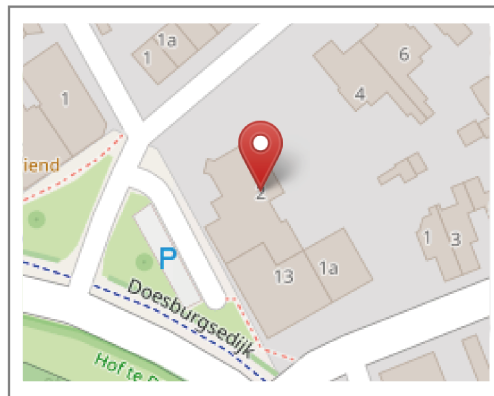

Villa Schoonoord
Hogestraat 2
6953 AS Dieren

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000054
Inschrijving register 15 juni 2009
Kadastrale aanduiding Dieren U 2850

Markant op de hoek van de Doesburgsedijk en de Hogestraat gelegen villa 'Schoonoord' in 1899 in neo-renaissantestijl ontworpen door de Dierense architect G.J. Uiterwijk voor de heer J.H. Brinkhorst. De als pension gebouwde villa werd gebouwd op de plaats van de boerderij 'Den Hoek' en maakte deel uit van een groep nu verdwenen, langs het begin van de Hogestraat gelegen hotels en pensions. De villa vormt een onderdeel van de dorpsentree komende uit de richting van Arnhem of Doesburg en grenst aan de Hof te Dieren. Het tegen het pand aangebouwde koetshuis, blijkens de sluitsteen boven de poort uit 1891, vormt een onderdeel van een schuur die een restant van bovengenoemde boerderij lijkt.

Het pand op een nagenoeg L-vormige plattegrond en bestaat uit twee verdiepingen gedekt door een afgeplat pannen schilddak (platte gesmoorde Friese pan). Aan de zijde van de Doesburgse dijk heeft het pand een uitbouw over twee verdiepingen, waarnaast zich een bouwdeel van eveneens twee verdiepingen bevindt onder een plat dat aansluit op het koetshuis. Het pand heeft aan de zijde van de Hogestraat afgeschuinde risalerende hoeken waaromheen het hoofdgestel gekornist is voorzien van een rondom lopend hoofdgestel bestaande uit een geprofileerde gepleisterde architraaf, een fries met metselmozaïek in felrode verblendsteen en een houten geprofileerde kroonlijst (waarin goot) op houten klossen. Op de verdieping zijn onder de architraaf aan de zijde van de Hogestraat drie- en aan de zijde van de Doesburgsedijk zes smeedijzeren sierankers aangebracht. De gevels worden verlevendigd door horizontaal over de gevel lopende gepleisterde banden (zes op de begane grond en twee op de verdieping) en een cordonlijst tussen de verdiepingen. De op de begane grond door blinde korfbogen en op de verdieping door segmentbogen afgesloten vensters hebben versierde aanzet- en sluitstenen. De boogvelden zijn versierd met metselmozaïek in rode verblendsteen. De enkelruits schuiframen op de verdieping waren oorspronkelijk uitgevoerd als T-schuifraam. Alle bovenlichten zijn in glas-in-lood uitgevoerd.

De voorgevel: als voorgevel wordt de gevel aan de zijde van de Doesburgsedijk beschouwd waar zich de ingang bevindt. De gevel bevat in het midden de toegangsdeur waarboven een luifel waarschijnlijk daterend uit de jaren twintig. Op de verdieping openslaande dubbele ramen. Oorspronkelijk bevond zich boven de ingang op de verdieping een balkon. Rechts van de ingang twee uitgebouwde delen die deels storend beschilderd zijn. Het bouwdeel direct rechts naast de ingang heeft in de linkerzijgevel op de begane grond een door een blinde rondboog afgesloten venster, op de verdieping een blind door een korfbog afgesloten venster. De voorgevel heeft op de begane grond door een strek afgesloten dubbele openslaande deuren die uitkomen op een terras dat oorspronkelijk een veranda vormde. Op de verdieping een door een blinde segmentboog afgesloten venster dat de aanvankelijk aanwezige deuren naar het balkon op de bovenzijde van de veranda vervangt. Het uitspringende bouwdeel rechts heeft in de linkerzijgevel op de begane grond een venster dat de oorspronkelijk aanwezige deur naar de veranda vervangt, op de verdieping een venster dat de oorspronkelijk aanwezige balkondeuren vervangt. De voorgevel heeft op de

hoeken gepleisterde pilasters: op de begane grond geblokt, op de verdieping met verdiepte velden. Op de begane een getoogd venster met enkelruits schuifraam, op de verdieping een getoogd venster met moderne openslaande ramen. De linkerzijgevel aan de zijde van de Hogestraat is twee vensterassen breed met zowel op de begane grond als op de verdieping twee enkelruits schuiframen. De vensters op begane grond zijn later ontstaan, oorspronkelijk waren er op deze plaats schuifdeuren (vermoedelijk) die uitkwamen op een niet meer aanwezige veranda. De risalerende afgeschuinde hoek met erker rechts wordt afgesloten door een torenspitsachtig afgeknot schilddak, bekroond door een deels bewaard gebleven smeedijzeren hek met gedeeltelijk aanwezige windvaan. De dakkapel heeft pilasters en bewerkte consoles die een vernieuwd fronton dragen. Oorspronkelijk waren er nog voluten aangebracht. In de afgeschuinde hoek links, zowel op de begane grond als de op de verdieping een smal schuifraam. De twee dakkapellen boven de voorgevel en de afgeschuinde hoek zijn voorzien van pilasters en geprofileerde kroonlijsten. Oorspronkelijk werden ze bovendien geflankeerd door voluten en hadden ze zadeldakjes met spitsen.

Achtergevel: twee vensterassen. Zowel op de verdieping als de begane grond twee enkelruits schuiframen.

Rechterzijgevel: in het midden het over alle verdiepingen uitgebouwd trappenhuis dat de daklijst doorbreekt, waarvoor op de verdieping een toiletuitbouw. Rechts tegen deze uitbouw op de verdieping een latere aanbouw waarin een getoogd venster met een enkelruits schuifraam. Op de tweede verdieping een door een strek afgesloten T-schuifraam. Geheel rechts een latere aanbouw met gepleisterde horizontaal over de gevel lopende banden waarin een kozijn met in het midden openslaande deuren geflankeerd door twee kleinere ramen. In het interieur zijn o.a. het trappenhuis en de tochtput in de hal bewaard gebleven. De achtergevel van het bouwdeel tussen het pand en het koetshuis heeft een getoogd venster met een enkelruits schuifraam.

Conclusie.

Bijzonder markant gelegen hoekpand van architectuurhistorische waarde omwille van de gaaf bewaarde hoofdvorm, de redelijk bewaarde detaillering (een elementen zoals de veranda's en de spitsen van de dakkapellen zijn verdwenen), het materiaalgebruik en als voorbeeld van een in rijke neo-renaïssancestijl gebouwd pension/villa uit het laatste decennium van de 19de eeuw. Stedebouwkundig van belang door de situering waar het een onderdeel vormt van de dorpsentree. Van sociaal-historisch belang als herinnering aan de rond de eeuwwisseling aan het begin van de Hogestraat gelegen hotels en pensions. Opvallend is de torenachtige hoekoplossing. Het pand is bovendien als zeldzaam geworden voorbeeld van een groter 19de eeuws pensioengebouw in Dieren-Zuid van betekenis. Voldoet aan de basisnormen a en b, alsmede aan de meerwaarden nrs. 1, 2, 3 en 4. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en o van de Gemeentelijke Monumentenverordening.

Literatuur/afbeeldingen:

bouwtekening uit 1899 in bezit van dhr. G. Jonker.

Jansen, E.J., De oostelijke Veluwezoom in oude ansichten, Zaltbommel 1969, p.107.

Opnamedata: 22-09-1989(a,b), 16-02-1990(h)

Inventarisator: Gelders Genootschap (R.C.)

Neg. nrs. : D-a.15, b.28, h.6-7.

Voorgevel en linkerzijgevel, Villa Schoonoord – 2016. Foto: Kees van Splunter / fotoclub Veluwezoom
© CC BY-NC-ND